

Caravaggio: Lázár feltámasztása. Fotó: Museo di Roma

A halottak nem támadnak fel. Nincs olyan erő, és nincs az a képzelet, bár Gilgames óta erőlködünk, hátha. Fohászokodom, és közben mormolom, hogy *hallotta Aruru, amint Anu kívánta, elgondolt egy lényt elméjében, megmosta kezét, vett az agyagból, nyálával összesodorta, harcos Ninibtől lelket és vért is kapott; testet formázott, emberi testet.*

Hiába minden, nem működik.

Mert volt egy évszázad, volt néki két iszonyatos háborúja, volt néki töméntelen halottja, volt néki mártírja, nem is egy. És a halottak nem támadnak fel, nem válaszolnak. Feltámasztásukhoz isteni kegyelem, krisztusi erő kellene.

Hol van a kegyelem? Hol van az erő?

Virágvasárnapi ajándékként könyvet kaptam Dobos Marianne-tól, frissen megjelent könyvét, *A mezítelen Lázár feltámasztás-át*. Nagyhéten bele-beleolvastam, végül Húsvétvasárnap azzal tettem le a kötetet, a szerző ebben is Feltámadást idéző gondolatokat adott nekem és mindannyiúnknak. Húsvétvasárnapi üzenetet adott át hívőknek és hitetleneknek, keresztényeknek, és minden felekezethez tartozóknak.

Azóta eltelt három hónap. A könyv nem hagy békén, mégsem vagyok képes írni róla. Nézem a borítót, legalább te segíts, Caravaggio! Festékkel vászonra csodát teremtetél. A legenda szerint eltemetett halottat ásattál ki a sírból, hogy hüen tudd lefesteni Lázár feltámasztását.

Sötét háttér, *tenebroso* mindig *van*, példának okáért a figurákat elnyelő XX. század. Kell az ürességbe irányuló fény, akár a semmiből, hogy áthatoljon, vibráljon a

testeken, drapériákon, díszleteken, egyszerre valós és képzeletbeli előadást teremtve, fokozva a misztikus tartalmat.

Miről is van szó?

Dobos Marianne ebben a kötetben ismét anyagot gyűjt, történéseket megszügyenítő vagy inkább történészhez méltó munkával, holott nem az. Eredeti szakmájához híven mérnöki pontossággal illeszti egymáshoz a talált dokumentumokat, eseményeket, míg végül előttünk elevenedik meg a vértanúhalált halt lengyel minorita, akit a szerző csak úgy nevez: lengyel Bácsikám. Ez a szerzetes: Wojciech Adalberto Topoliński.

Az író eleinte nem őt kutatja. Nem is tud róla. Akkor még Kelemen Didák miskolci minorita szerzetes boldoggá avatási ügyében jár-ke, nyomoz, gyűjt adatot, teszi ezt hosszú évekig. A szálak Topolińskihez vezetnek, aki *posztulátor*a volt Kelemen Didáknak, vagyis egyházi tisztviselő, akinek a boldoggá és szentté avatási eljárásokban kinevezett feladata összegyűjteni Isten szolgájával kapcsolatos minden adatot, megfogalmazni az indokokat, amelyek alapján a boldoggá illetve szentté avatás kérhető, aki tanúkat állít az ügy bizonyítására. Dolga volt az anyaggyűjtés, de ügyvéd is egyben, aki Rómában képviseli az ügyet.

Topoliński összegyűjtött minden adatot Kelemen Didákról. Járt Miskolcon is. 1939-et írtunk. Kezében volt a teljes anyag az 1744-ben meghalt minoritáról. Majd Topolińskinak nyoma veszett. Ismétlem, 1939-et írtunk.

Mi történt a posztulátorral?

Dobos Marianne elindul ezen a szálon, ami *a szöttes túloldalára* vezet.

„Kutatni egy ember életét, mártír halálát... történelmi jelentőségűnek vélt cselekedetei okait nyomozva, a kivitelezésükhöz szükséges, szinte a Gondviselés által vezérelten szövődött barátságainak, ismerősei körének, feljebbvalóival való kapcsolatának szálaira rábukkanni... valóban legünnepibb pillanatim voltak..., az ő vágya ugyancsak a misszió volt, ... érezte a Szentírás valóságát..., a magnak meg kell halnia,” avatja be az író az olvasót.

Ki volt ez a rejtélyes Wojciech Adalberto Topoliński?

A szerző évek óta bogozza, mi történt vele, s ami történt, miért történt? Adatról adatra, nyomról nyomra haladt.

Amit a könyv alapján megtudunk, hogy lengyel minorita szerzetes volt, 1885. április 23-án született Biskupi Popowoban. A Gergely Egyetemen tanult, 1912 vagy 1913-ban szentelték pappá. Filozófiai és teológiai doktorátust szerzett 1913-ban. Ezután, hiszen gyermekkorától arra vágyott, hogy missziós tevékenységet végezhesen, az amerikai Szent Antal tartományba került. 1928-ban tért vissza Olaszországba, Lorettóba. 1932-től Rómában a Rendi Szent Bonaventura Egyetemen tanított fundamentális teológiát. 1939-ben eljött Rómából, hogy hazautaztában előmozdítsa Kelemen Didák annyiszor elakadt szentté avatási ügyét. Tehát ő maga volt a posztulátor. El is ment Miskolcra, hogy a helyszíni szemlét elvégezze, és az iratokat összegyűjtse. Továbbutazott Lengyelország felé, ahová a krakkói bíboros érsek hívta, Nagy Lajos királyunk leánya, Hedvig királynő ügyének hasonló kivizsgálására. Csakhogy

kitört a háború, s a lengyel szerzetesnek nyoma veszett, miután német gyűjtőtáborba került. 1940-ben mártírhálált halt. Fürdőkádhoz vezették, „azt mondták neki, hogy most indul a szabadságra. A víz alá nyomták, és addig tartották úgy, míg elfogyott a lélegzete”.

A mezítelen Lázár feltámasztása fejezeteiben ott a figurákat elnyelő XX. század, ott a II. világháború, XII. Pius pápa, Katyń, Piaśnica, szerzetesi titkos küldetések embermentéssel a célkeresztben, különös mandzsetta gombok, de megjelenik a könyvben Árpádházi Szent Erzsébettől Kalkuttai Teréz Anyáig a szentek hosszú sora. Felsejlik, vibrál alakjuk az ürességbe irányuló fényben.

Krakkó bíboros érseke a befogadókra bízta a lengyel fiatalokat. Topoliński Krakkó bíboros érseke hívására bejár egy útvonalat. Ezek tények. Dokumentumok, levelek bizonyítják.

És kérdezzük, és kérdezzük.

Milyen úton tudtak menekülni a lengyelek, a zsidó származású lengyelek? Esetleg ezt az utat járta be, ezt járhatta be a minorita szerzetes, miközben posztulátori munkáját is elvégezte? Szervezte a menekülés útját – módját? Tanúságtevő volt a posztulátor vagy több annál?

Vértanú az, aki az igazságért életét adja, szorosabb értelemben olyan keresztény, aki hitéről élete árán tesz tanúságot. II. János Pál pápa tanítása szerint a mártírium a hit és az erkölcs összetartozásának legnagyobb jele.

Mártír volt tehát Topoliński? Dobos Marianne nem kérdez, hanem állít. Mellé ilyen szavakat illeszt, mint *szakrális nemzetállamok*, Magyarország és Lengyelország. Tessék, mindegyiknek van egy-egy boldoggá, szentté avatható, avatandó minorita szerzetese, mondja a szerző ebben a könyvben, és csaknem kiállt hozzá: a *kisebb testvérek* Ference még hallotta a kereszt szavát: Ferenc, *nem látod, hogy házam omladozik? Menj tehát és javítsd meg nekem!*

E szavak után hangosan beszólt: „Lázár, jöjj ki!” S a halott kijött.

A mezítelen Lázár – fr. Wojciech Adalberto Topoliński – szemünk előtt támad fel, sorról sorra lesz élő, eleven. Történetek, levelek, adatok keltik életre. *Lába és keze be volt pólyázva, az arcát még kendő fődte. Jézus szólt nekik: „Oldjátok fel, hogy tudjon járni.”* Pedig már szaga van, hiszen negyednapos. És tud járni, tud cselekedni. Egyházáért, hazájáért, Európáért, a kereszténységért, élőkért és holtakért.

Az író pedig hálát ad, hogy kérése meghallgatásra talált. Az évekig tartó kutatásai során miértekre is válaszokat kapott. Isten segítségével ezt a feladatát elvégezte.

Úgy tudom, már egy ideje civilek, sőt, hölgyek is lehetnek posztulátorok.

Dobos Marianne izig-vérig kérelmező ebben az írásában. Kinevezés nélküli *posztulátorka*. A lengyelek így mondják, azt hiszem.

Száraz Miklós György a kötethez írt utószóban az írói teljesítményt így foglalja össze: „Munkája, ami egyszerre napló, gyónás, és elmélkedés, helyenként hiánypótló korrajzzá, egyház- és diplomáciatörténetté terebélyesedik. De közben a célt sosem téveszti szem elől. A feladat: összeszedgetni a fellelhető legapróbb adatokat is. Bizonyítandó, hogy Isten szolgálja híven teljesítette küldetését.”

A kötet szép. Borítóján Caravaggio világhírű festménye, Lázár feltámasztása első pillanatban sejteti, megrázó, katartikus olvasmányt kapunk Jerzy Snopek lengyel nagykövet ajánlásával és Száraz Miklós György utószavával.

És egyben jelezhetem, hogy augusztus első napjaiban kezembe vehettem ugyanennek a könyvnek lengyel nyelvű változatát is, Joanna Urbańska kiemelkedő fordításában, Sr. Beatrix Van den Borre FSO előszavával, Jerzy Snopeknek a lengyel olvasók számára készített ajánlásával (Marianne Dobos: *Wskrzeszenie nagiego Łazarza*, Wybór tekstów, przekład i redakcja Joanna Urbańska).

(Dobos Marianne: *A mezítelen Lázár feltámasztása*, Szülőföld Könyvkiadó, Szombathely, 2017)

Kisléghy Nagy Ádám